

„Консорциум „Партньори за ефективно професионално образование“, София, 2014 год.

Задача 6.1. Изготвяне на анализ за резултатите от външното оценяване за всяка една от 20-те секторни мрежи

Анализ на резултатите от външното оценяване. Ефективност на училищата в секторна мрежа АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ.

Съдържание

1. Уводни думи.....	2
2. Икономически показатели и тенденции	2
3. Секторна мрежа „Административни дейности“	3
4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността	4
Индикатори от група 1: Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.....	
<i>Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности</i>	<i>5</i>
<i>Управление на училището в секторна мрежа “Административни дейности”</i>	<i>9</i>
<i>Училищна среда.....</i>	<i>12</i>
<i>Организацията на учебния процес и оценяването</i>	<i>15</i>
<i>Партньорства и родителско участие</i>	<i>16</i>
<i>Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация</i>	<i>18</i>
Индикатори от група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация в икономиката и други сфери на обществения живот	
<i>Ученици, положили успешно държавни зрелостни изпити и държавни изпити по професията</i>	<i>19</i>
<i>Отпаднали ученици</i>	<i>22</i>

<i>Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация.....</i>	<i>23</i>
<i>Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии.....</i>	<i>24</i>
5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарт) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател	24
6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране.....	25

1. Уводни думи

Анализът на секторна мрежа „Административни дейности“ е разработен в рамките на проект BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Анализът следва структурата на анализите на резултатите от външното оценяване и ефективността, предложен за секторните мрежи. След представянето на данни за общия икономически контекст за секторите на икономиката, към които основно има принос секторната мрежа, с фокус и върху очакванията за развитието на пазара на труда, е направен анализ за секторната мрежа, базиран на данните за наблюдаваните индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, част от Единната система за управление на професионалното образование. Бенчмаркинг анализът е представен в отделен документ, допълващ анализите за секторните мрежи.

2. Икономически показатели и тенденции

Административните дейности включват както „администрация и управление“, така и „секретарски и административни офис дейности“. Част от тези дейности са отделен сектор от отрасъла на услугите – а именно сектор N „Административни и спомагателни дейности“ по класификацията на Националния статистически институт. Друга част от дейностите, обаче, не са отделени в отделни компании, а са отделни позиции в рамките на фирми от всички сектори на икономиката или в държавния сектор. Това прави анализа на секторната мрежа по-труден и многопластов.

Сектор „Административни и спомагателни дейности“ по класификацията на НСИ отчита стабилно и положително развитие през периода 2008-2012 година (няма данни за по-ранни години, тъй като в предишната класификация секторът не се разглеждаше отделно). Броят на предприятията се увеличава с 35% и достига над 8600, произведената продукция расте с 27% и се доближава до 2.5 милиарда лева, а разходите за персонала се увеличават с 55%, докато броят на наетите расте с 11% и достига почти 100 хиляди души. Повече от половината заети работят в големи фирми с над 250 души персонал, а още една пета са във фирми с персонал между 50 и 250 души. Близко две трети от заетите в сектора са концентрирани в югозападния

регион на страната, а едва 3% са в северозападния. Заплатите в сектора са сред най-ниските в страната, като единствено в хотелиерството и ресторантьорство са по-ниски.

Според статистиката за структурата на възнагражденията, близо 190 хиляди души в България са с професия „помощен административен персонал“, като средното им заплащане е над средното за страната. По-високи са заплатите на специалисти и ръководители, включително работодатели. Секторната мрежа „Административни дейности“ има добър потенциал и вероятно ще продължи да се развива сравнително динамично.

3. Секторна мрежа „Административни дейности“

Секторна мрежа „Административни дейности“ включва професионалните направления: (1) АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ и (2) СЕКРЕТАРСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ОФИС ДЕЙНОСТИ. За целите на настоящия проект в тази секторна мрежа са разгледани шест училища, представени в таблицата по-долу.

№	Област	Община	Населено място	Име на училището
1	Бургас	Бургас	Бургас	Търговска гимназия
2	Варна	Варна	Варна	Професионална гимназия по икономика "Д-р Иван Богоров"
3	Враца	Бяла Слатина	Бяла Слатина	Професионална агротехническа гимназия "Никола Йонков Вапцаров"
4	Добрич	Добрич	Добрич	Финансово-стопанска гимназия "Васил Левски"
5	Разград	Разград	Разград	ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ по ИКОНОМИКА "РОБЕР ШУМАН"
6	София-град	Столична	София	НАЦИОНАЛНА ФИНАНСОВО - СТОПАНСКА ГИМНАЗИЯ

В професионалните гимназии, включени в секторната мрежа, през 2013 година¹ се обучават 3 741 ученици в специалности в областта на администрацията, управлението и икономиката. В тези гимназии работят 336 учители, от които 19% са учителите по ПО. Съотношението ученици на един учител е 11,1 – най-високото сред всички включени в изследването 20 секторни мрежи (средно за всички тях – 8,95).

Средният брой на учениците в гимназиите, включени в проекта, в тази секторна мрежа е значително по-висок от средния за всички секторни мрежи и достига 624 ученици (средно за

¹ справка на Админ Софт за 2013 г.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

всички секторни мрежи този брой е 466) и на практика това е третият най-висок среден брой учащи в училище сред всички секторни мрежи. Само една от гимназиите в секторната мрежа е с относително малък брой ученици – 335. Около 49% от преподавателите в избраните професионални гимназии в секторната мрежа са на възраст над 50 г. Това е по-висок дял от средния за 20-те секторни мрежи (44%).

От посочените в списъка гимназии Националната финансово - стопанска гимназия в София не е подала данни при набирането на информация за ЕСУПО. Предложеният анализ на данните и препоръки по отношение на училищата в тази секторна мрежа не би следвало автоматично да се приписват на тази гимназия.

4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността

Анализът следва логиката на идентифицираните в рамките на проекта индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, за които в рамките на проведеното изследване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование, бяха събрани данни.

Данните за гимназиите, включени в проекта и разпределени във двадесет секторни мрежи, са съпоставени и анализирани с данните за професионалните училища, които бяха обхванати в анкетно проучване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование. За да могат да бъдат направени тези сравнения и да бъде коментирано представянето на училищата в секторната мрежа, бе извършен анализ на данните на всички професионални училища, включени в анкетното проучване. Трябва да се има предвид, че не за всички индикатори има данни за всички училища и съвкупността, която реално е използвана при пресмятането на отделни индикатори, може да варира с разлика от няколко десетки училища. Училищата, за които са събрани и анализирани по голямата част от данните, са 317, като в тази бройка са включени и 112 училища, участващи в проекта, за които има събрани достатъчно данни.

В анализите по секторни мрежи и в бенчмаркинг анализа са ползвани основно два типа графики – хистограми и боксплотове. Хистограмите илюстрират отговори на въпроси в скалите, в които те оригинално са зададени на анкетиранияте и кодирани. Основно са използвани пет и шестстепенни рангови скали с ясно определена посока, в която оценките се подобряват/влошават. Боксплотове илюстрират разпределението по секторни мрежи на точкови оценки от 0 до 100, които се използват в ЕСУПО. Тези точкови оценки са калкулирани на базата на разнообразие от социологически и административни данни, като точната дефиниция на всеки индикатор и методът на изчисление са дадени в приложение. При боксплотове, както е обичайно, кутиите показват 25-тия (отдолу) и 75-тия (отгоре) перцентил. Напречните линии отдолу и отгоре показват границата, отвъд която са разположени екстремните стойности (съответно минимум – отдолу и максимум - отгоре). Отвъд тези граници като точки са показани конкретни екстремни стойности – училища с необичайно ниски или необичайно високи оценки. За удобство на визуалното сравнение всички графики по секторни мрежи, заедно с графика на обобщаващите стойности за съвкупността, са дадени на обща дъска.

Данните за секторна мрежа „Административни дейности“ в приложените фигури са означени с номер 4. За да могат да бъдат представени визуално данните за всички секторни мрежи в сравнителен план, секторните мрежи са означени с номера, както е посочено по-долу²:

СЕКТОРНА МРЕЖА 1 ИЗКУСТВА
СЕКТОРНА МРЕЖА 2 ТЪРГОВИЯ
СЕКТОРНА МРЕЖА 3 БАНКИ И СЧЕТОВОДСТВО
СЕКТОРНА МРЕЖА 4 АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ
СЕКТОРНА МРЕЖА 5 ЕЛЕКТРОНИКА
СЕКТОРНА МРЕЖА 6 МАШИНОСТРОЕНЕ
СЕКТОРНА МРЕЖА 7 ЕЛЕКТРОТЕХНИКА
СЕКТОРНА МРЕЖА 8 ЕНЕРГЕТИКА
СЕКТОРНА МРЕЖА 9 ХИМИЧНИ ТЕХНОЛОГИИ
СЕКТОРНА МРЕЖА 10 ТРАНСПОРТ
СЕКТОРНА МРЕЖА 11 ХРАНИТЕЛНИ ТЕХНОЛОГИИ
СЕКТОРНА МРЕЖА 12 ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И КОЖИ
СЕКТОРНА МРЕЖА 13 ДЪРВЕСИНА, ХАРТИЯ, ПЛАСТМАСИ И СЪКЛО
СЕКТОРНА МРЕЖА 14 СТРОИТЕЛСТВО
СЕКТОРНА МРЕЖА 15 СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО
СЕКТОРНА МРЕЖА 16 ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
СЕКТОРНА МРЕЖА 17 ФРИЗЬОРСТВО И КОЗМЕТИКА
СЕКТОРНА МРЕЖА 18 ХОТЕЛИЕРСТВО
СЕКТОРНА МРЕЖА 19 РЕСТОРАНТЬОРСТВО
СЕКТОРНА МРЕЖА 20 ТУРИЗЪМ И СПОРТ

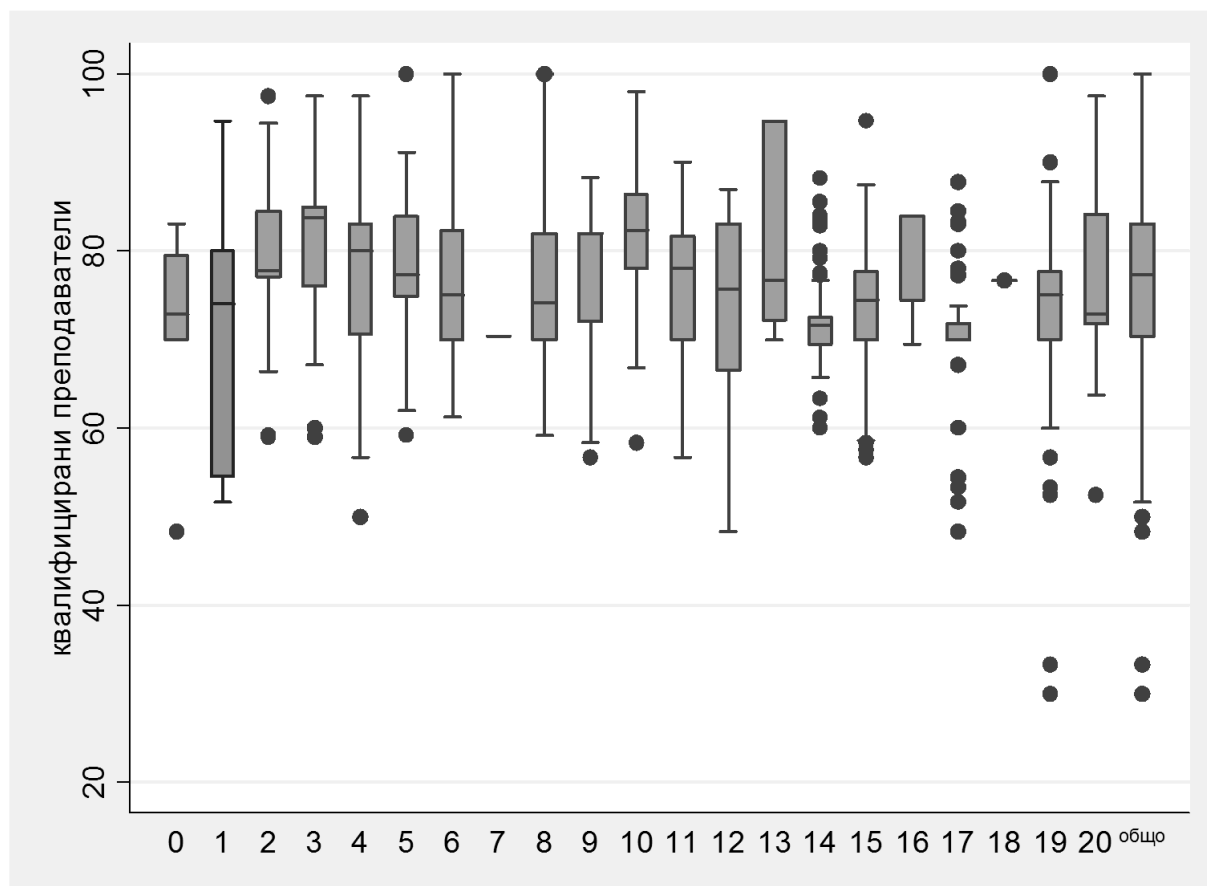
Индикатори от група 1: Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.

Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности

Това е комплексен индикатор, построен във основа на данни от Информационната система на образованието. Изчислява се чрез претеглено сумиране на % учители по професионална подготовка в училищата, които а) отговарят на изискванията за заемане на длъжността с тегло 0.5, б) отговарят на изискванията за преподаване по всички предмети, които преподават с тегло 0.2, в) преподават теория и имат придобита професионално-квалификационна степен с тегло 0.2 и г) са преминали поне 1 курс за обучение в последните 3 години (след 2011 г.).

² С 0 са означени училищата, за които има налични данни, но не е посочена секторна мрежа

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Административни дейности“ и в професионалното образование като цяло.

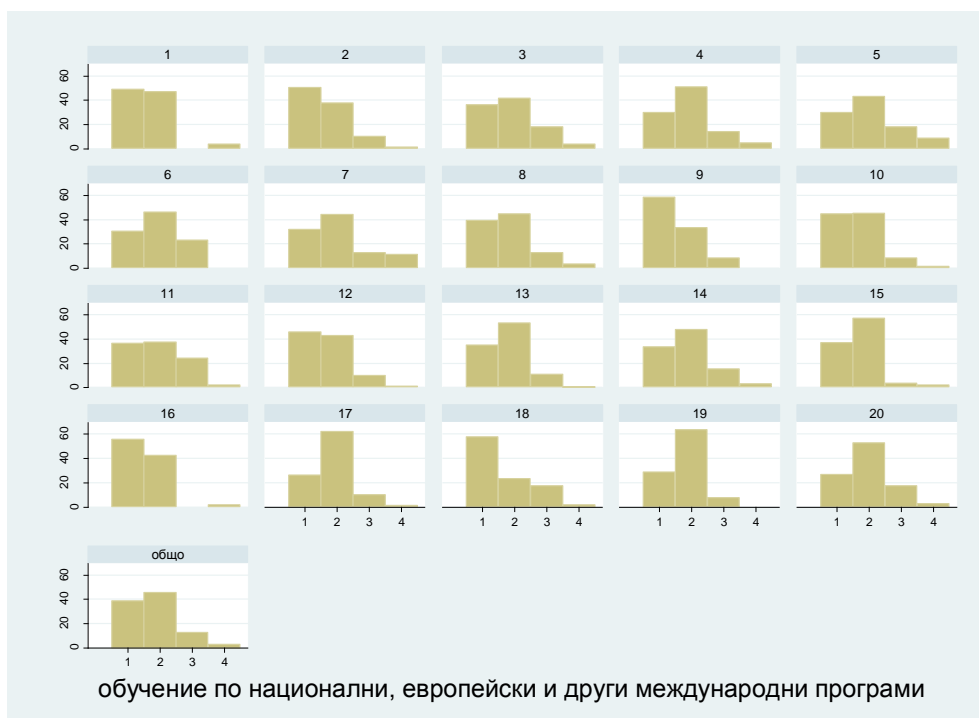
По отношение на дела на квалифицираните преподаватели (Фигура 1) секторна мрежа „Административни дейности“ (категория 4) се намира много близо до медианата и разпределенията при средните стойности за професионалното образование в България (категория „общо“). По същия начин, при тази секторна мрежа едно от наблюдаваните училища в рамките на проекта получава значително по-ниска оценка по този показател на фона на останалите училища в мрежата. Оценката му е под 50 точки, което би следвало да се интерпретира негативно на фона на общото представяне. Наблюдаваните в рамките на проекта, както и останалата част от всички училища, причислени към тази секторна мрежа, успяват да привлекат учители, които да отговарят в значителна степен на посочените изисквания за квалификация.

Както показват данните за учителите в цялото професионално образование, сред учителите в секторна мрежа „Банки и счетоводство“ има много, които не са участвали в обучение за повишаване на квалификацията. Отзивите по секторни мрежи са много сходни и като цяло показват, че участвалите в подобни обучения са доволни и от гледна точка на учителите обученията са полезни (хистограма 3, Фигура 2 и Фигура 3).

Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището

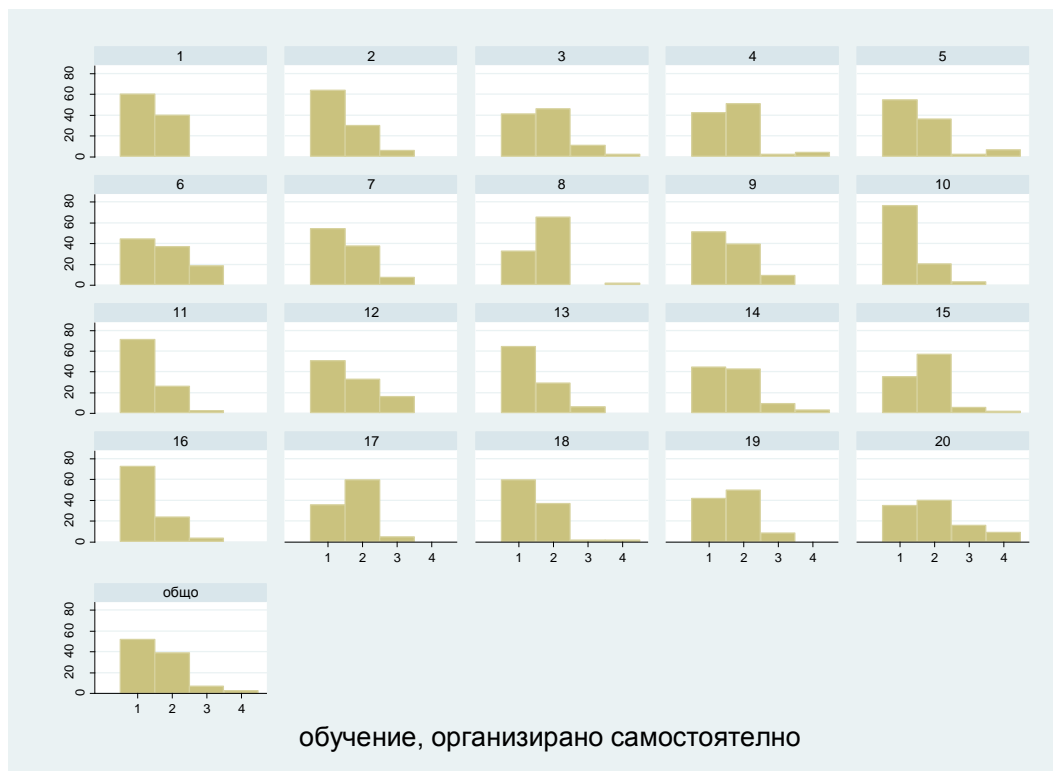

Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите , организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми

Приблизително 48% от учителите в секторна мрежа „Административни дейности“ не са участвали в обучения, организирани от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището. Приблизително една втора (50%) е делът на онези, които не са участвали в обучения, организирани в рамките на национални, европейски или международни програми.

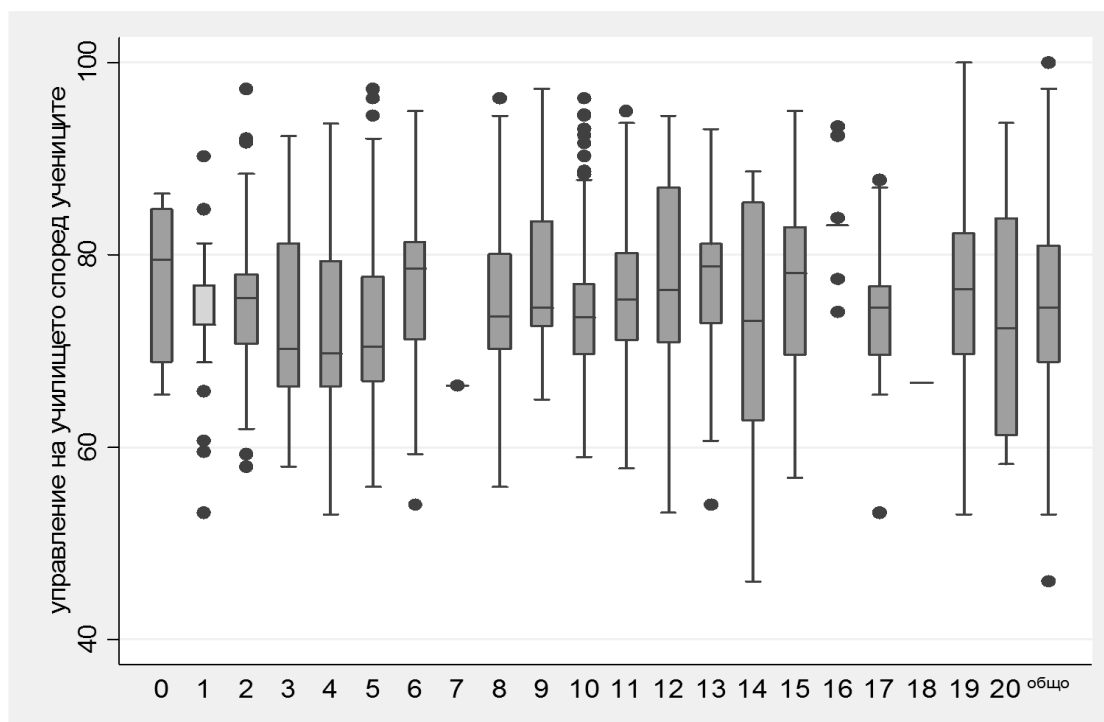
Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно

Обученията, които учителите са организирани самостоятелно, за да повишат своята квалификация (Фигура 4), са най-редки. В секторна мрежа “Административни дейности” около 25% от учителите са участвали в такова обучение и като цяло удовлетвореността от тази самостоятелна форма за повишаване на квалификацията е висока.

Управление на училището в секторна мрежа “Административни дейности”

Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците

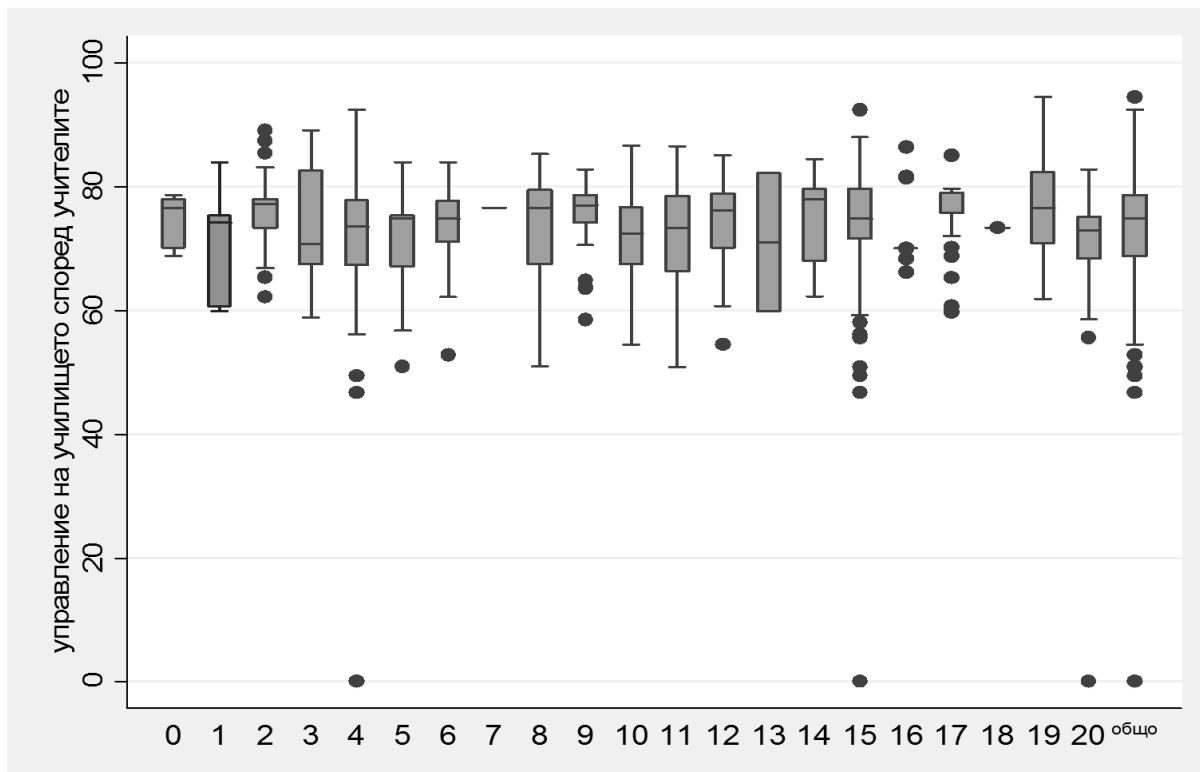

Дадената оценка от учениците за управлението на училищата в секторна мрежа “Административни дейности” е малко под медианата за всички професионални училища. Всички училища, асоциирани към тази секторна мрежа, са получили оценка между 70 и 80 точки (границите на сивия правоъгълник) от учениците за управленските подходи в училището и в тези граници са и оценките на наблюдаваните в рамките на проекта на МОН училища. В секторната мрежа няма екстремно висока подкрепа за нито едно от училищата от страна на учениците, но няма и екстремно ниски оценки. Това показва общо положително отношение на учениците и като цяло може да бъде обобщено, че значителната част от учениците в тази секторна мрежа подкрепят училищните ръководства и техните решения.

Индикаторът отразява оценката на учениците за управлението на училището и е формиран на базата на отговори на учениците на въпроси за достъпа им до информация и практиките на участието на учениците при взимането на решения.

Данните са събрани при провеждане на анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование.

Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес

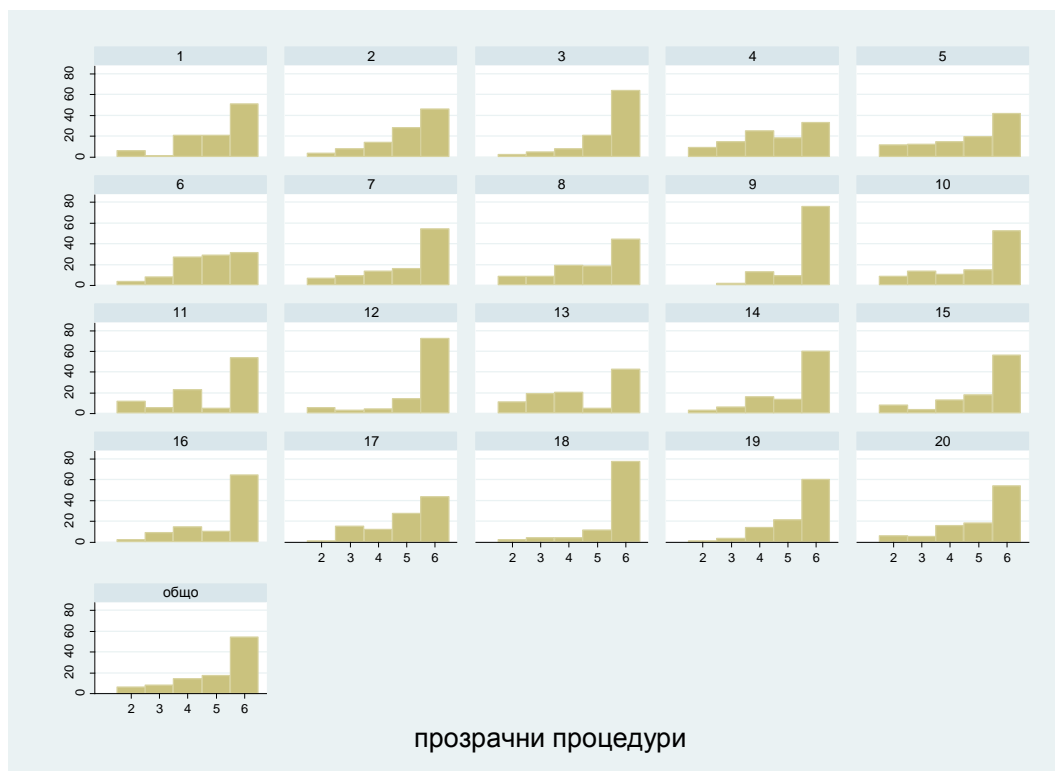
Оценката на учителите за училищното управление (Фигура 6, категория 4) е сходна с тази на учениците в същата секторна мрежа, като дори се наблюдава консенсус в липсата на екстремни разпределения.

Анализът на компонентите на този индикатор показва, че като цяло учителите разбират и подкрепят процедурите за взимане на решения в училището. Степента на установяване на практики за участие на учителите във взимането на решения на училищно ниво (Фигура 7) е индикаторът, който показва, че има нужда тези практики да се развият и установяват като част от демократичното управление в училището и управленския инструментариум. Скалата на оценките от отрицателна към положителна нараства от ляво на дясно, а нулевата стойност отбелязва неотговорилите. На фона на положителните оценки за участието на учителите все още има училища, в които тези мерки не се ползват с подкрепата на всички учители.

Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения

Фигура 8. Наличие на ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи

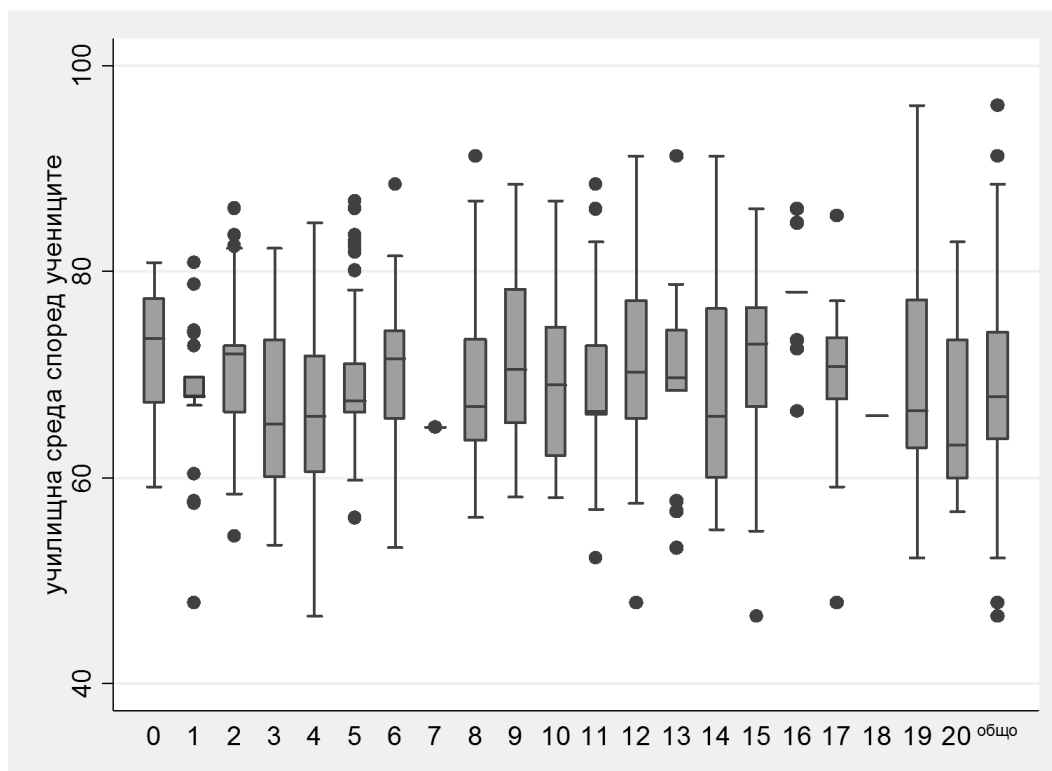
Училищна среда

Оценката на училищната среда е комплексен индикатор, който включва отговорите на учители и ученици на въпроси от социологическо проучване, засягащи материално-техническата база, социално-битовите условия, сигурността и дисциплината в училището. Данните са събрани при провеждане на анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование.

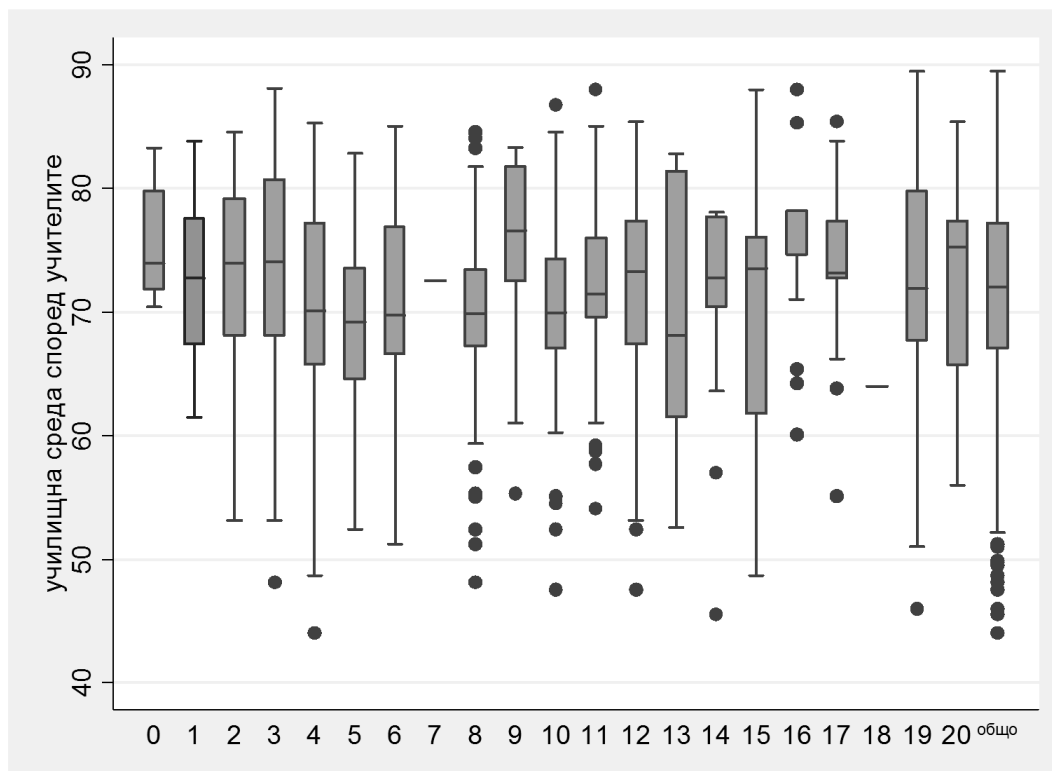
На фона на мнението на учениците от професионалното образование (Фигура 9) за средата, в която учат и прекарват част от дните си, с медиана малко под 70 точки, оценката на учениците в секторна мрежа “Административни дейности” (категория 4) е приблизително равна на тази стойност. Прави впечатление, че няма училища с екстремно добри или екстремно лоши оценки.

По-ниските оценки на училищата, които наблюдаваме в рамките на проекта се базират на недоволство от социално-битовите условия, които предоставят училищата. По-конкретно негативна оценка събират наличието на място за хранене и качеството на храната, предлагана в училището и наличието и условията в училищните общежития.

Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците

Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите

Оценката на училищната среда, базирана на отговорите на учителите от секторна мрежа “Административни дейности”, е значително по-висока, както от тази на учениците в тази секторна мрежа, така и от медианата за всички професионални училища. Въпреки това, в едно от училищата учителите дават екстремно негативна оценка, както на фона на цялата секторна мрежа, така и спрямо общите оценки в страната.

Възможността за използване на съвременна компютърна техника и интернет в часовете е един от компонентите на този индикатор (Фигура 11). Като цяло училищата в секторна мрежа “Административни дейности” изпреварват повечето останали секторни мрежи в това отношение. Скалата е с нарастващи положителни оценки от ляво на дясно³ и дава ясен сигнал, че учителите са много доволни от осигуреността и възможността за работа с компютри и информационни технологии. На този факт трябва да се обърне внимание, доколкото информационните технологии са основна част от оборудването при практикуването на повечето професии.

³ С „0“ са отбелязани неотговорилите

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

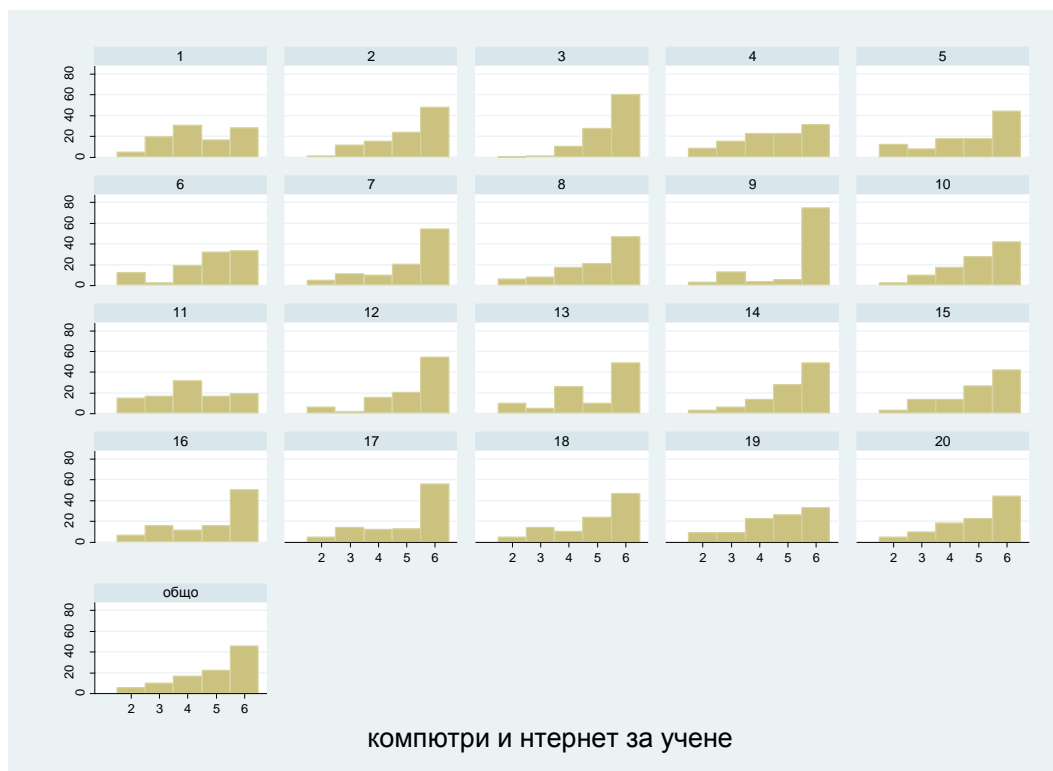

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

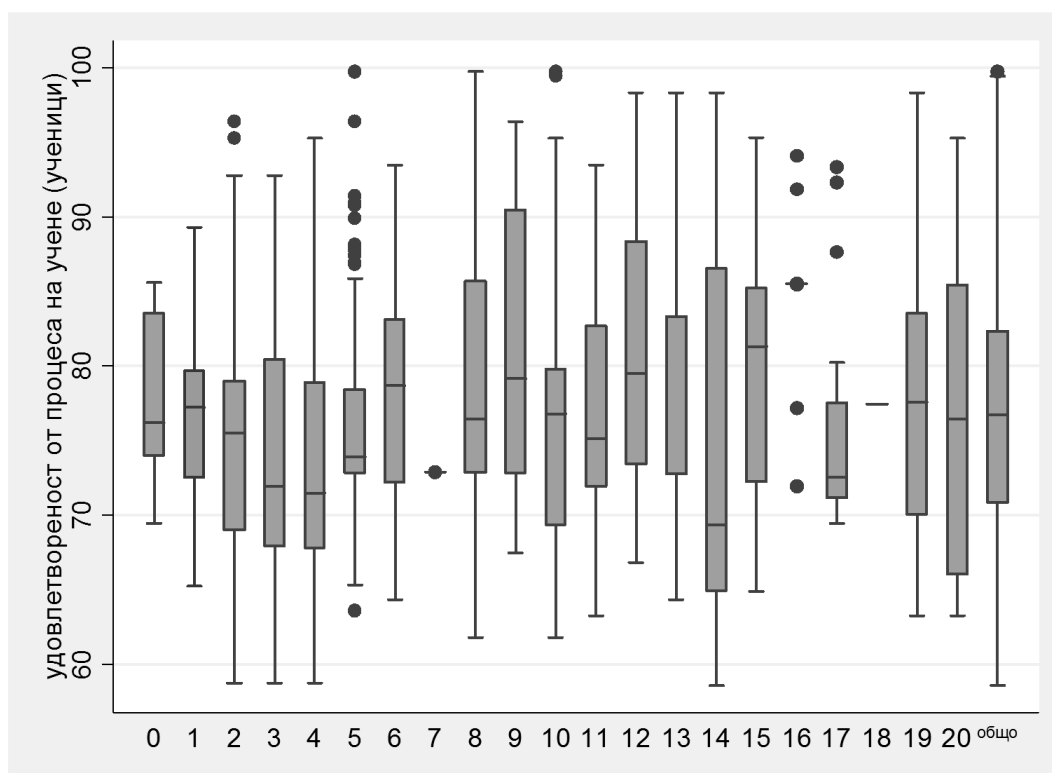
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете

Организацията на учебния процес и оценяването

Индикаторите се базират на оценка по скала от 0 до 100 от социологическо проучване сред ученици и учители за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч. организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището. Данните са събрани при провеждане на анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование.

Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици)

Удовлетвореността на учениците от организацията на учебния процес и обучението (Фигура 12) в секторна мрежа “Административни дейности” (категория 4) е съвсем малко по-ниска от медианата за цялото професионално образование и е над 70 точки от 100 възможни. Не се наблюдава значимо разсейване на резултатите по училища – всички изследвани случаи са групирани в границите на десет пункта.

Удовлетвореността от процеса на обучение при учителите (Фигура 13) от секторна мрежа “Административни дейности” (категория 4) се приближава много до медианата за цялото професионално образование и е близо 80 точки от 100 възможни. Разсейването на оценките по училища е по-малко в сравнение с оценките, дадени от учениците в тази секторна мрежа, но учителите са по-смели в даването на крайно негативни оценки. Едно от тези училища е от групата на наблюдаваните в рамките на проекта и то е оценено ниско от учителите с 65 точки. Това е една от екстремните негативни оценки, която заслужава известно внимание, защото показва известно недоволство на учителския екип. Въпреки това оценка над 60 пункта би следвало да се интерпретира положително като „Добър 4“.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

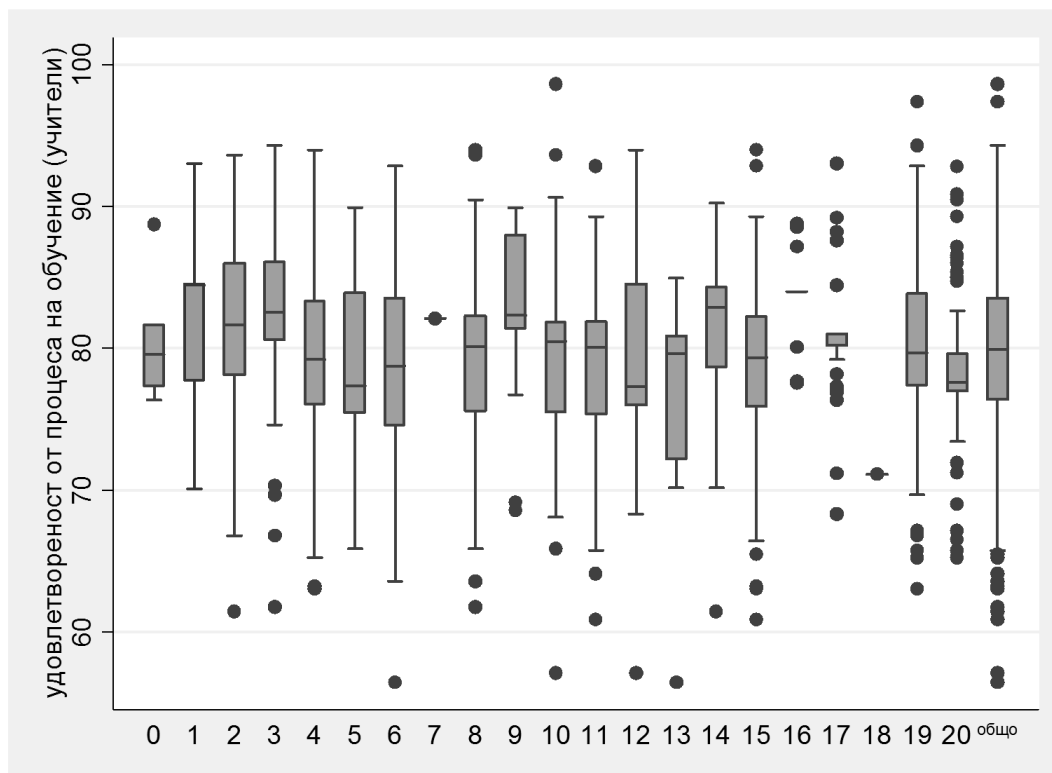

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)

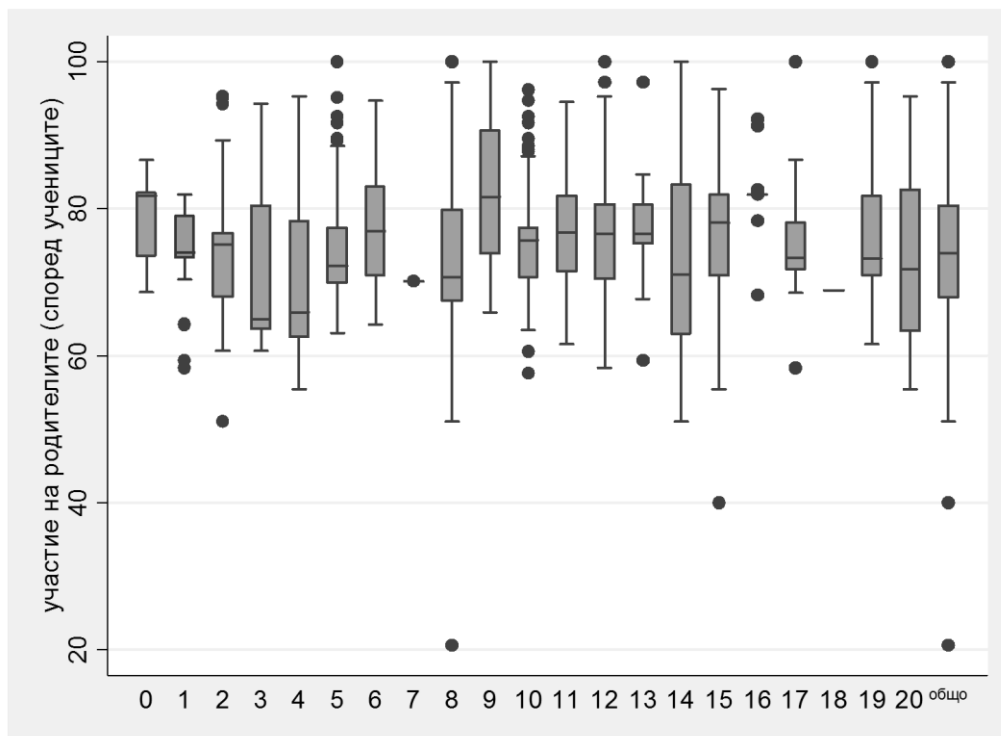
Партньорства и родителско участие

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от социологическо проучване сред учениците и учителите за удовлетвореността от развиваните от училището партньорства, в т.ч. участието на родителите им в училищния живот. Данните са събрани при провеждане на анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование.

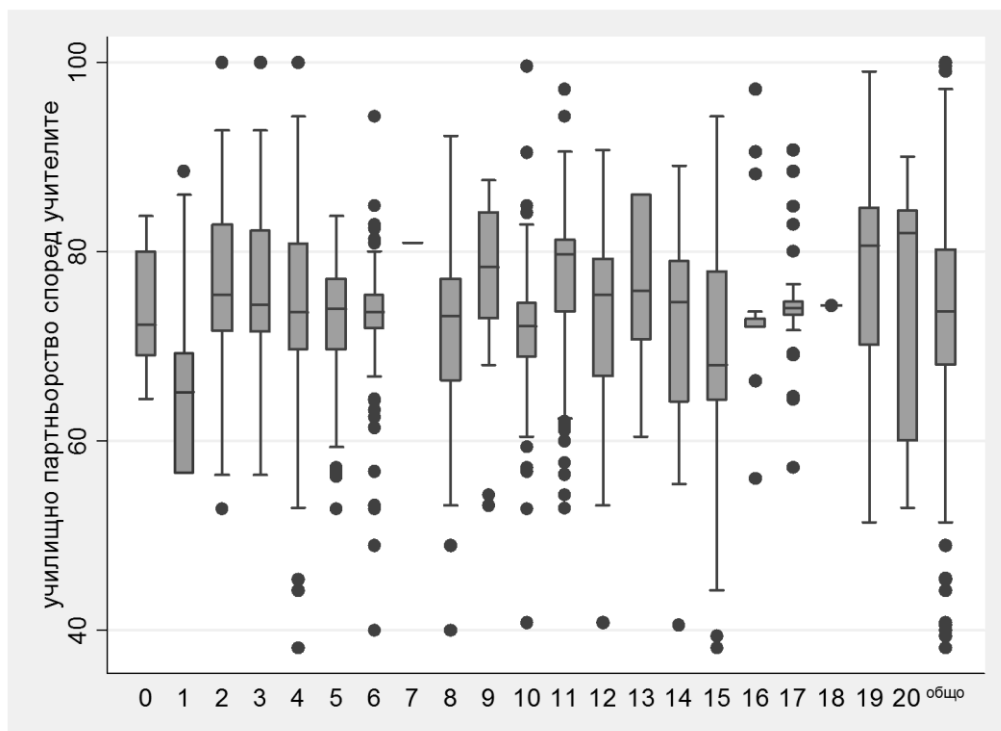
Като цяло за училищата, причислени към тази секторна мрежа, усещането на учениците за развиваните партньорства и участието на родителите в училищния живот е значително по-позитивно от това на учителите. Средните оценки, дадени от учениците за училищата, причислени към секторна мрежа „Административни дейности“, са в интервала 65-80 точки, а медианата на тази мрежа е приблизително сходна с медианата за цялото професионално образование (категория „общо“). Средните оценки при учителите са в същия интервал, но се наблюдават екстремно ниски оценки по отношение на три от училищата. Нещо повече, при учителите едното от училищата в тази секторна мрежа дори е оценено с под 40 точки, което приравнено на училищната система за оценяване може да се приеме за „слаб 2“. Трябва да се подчертае обаче, че в едно от училищата учителите са оценили партньорствата и родителското участие с максималния възможен брой точки. Подобен рязък контраст в оценките на учителите е белег за неравенство във възможностите за партньорства с бизнеса и вероятно се дължи на регионални фактори, произтичащи от местоположението на училищата в мрежата. Оценките за участието на родителите и за партньорствата на училището, предложени от учениците и

учителите в тази секторна мрежа (категория 4), са представени по-долу, съответно на фигура 14 (родителско участие) и фигура 15 (партньорства).

Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците

Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите

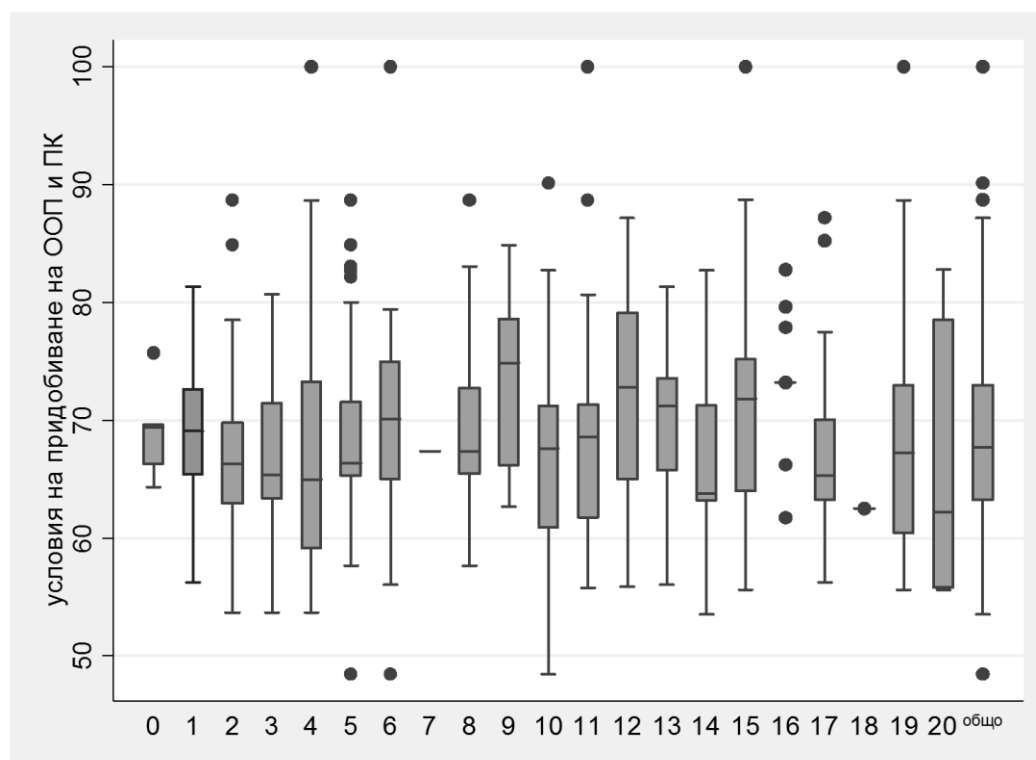
Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка, базирана на данни от социологическо проучване, дадена от учениците за удовлетвореността им от придобиваната общообразователна и професионална подготовка. Данните са събрани при провеждане на анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование.

Оценките на учениците за придобиваните знания са малко по-умерени от оценките за училищата в рамките на останалите индикатори, разгледани до момента. Степента на удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация достига малко под 70 точки от 100 възможни, съизмерима е с медианата за останалите секторни мрежи, а максималните оценки за училищата в общия случай са малко над 80 точки. Разсейването на данните по училища може да се определи като умерено като се има предвид, че като цяло по този индикатор за цялата система на професионалното образование има значителни разлики.

На фона на дадените оценки в секторна мрежа “Административни дейности” (категория 4, фиг. 16) училищата, които участват в проекта, са получили оценка малко под медианата от всички ученици. Почти всички училища, избрани за проекта, получават оценка между 55 и 75 точки, които ги нареждат в група на училища, които според учениците предоставят по-скоро добра общообразователна и професионална подготовка. Едно от училищата е получило и най-високата възможна оценка от 100 точки.

Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация

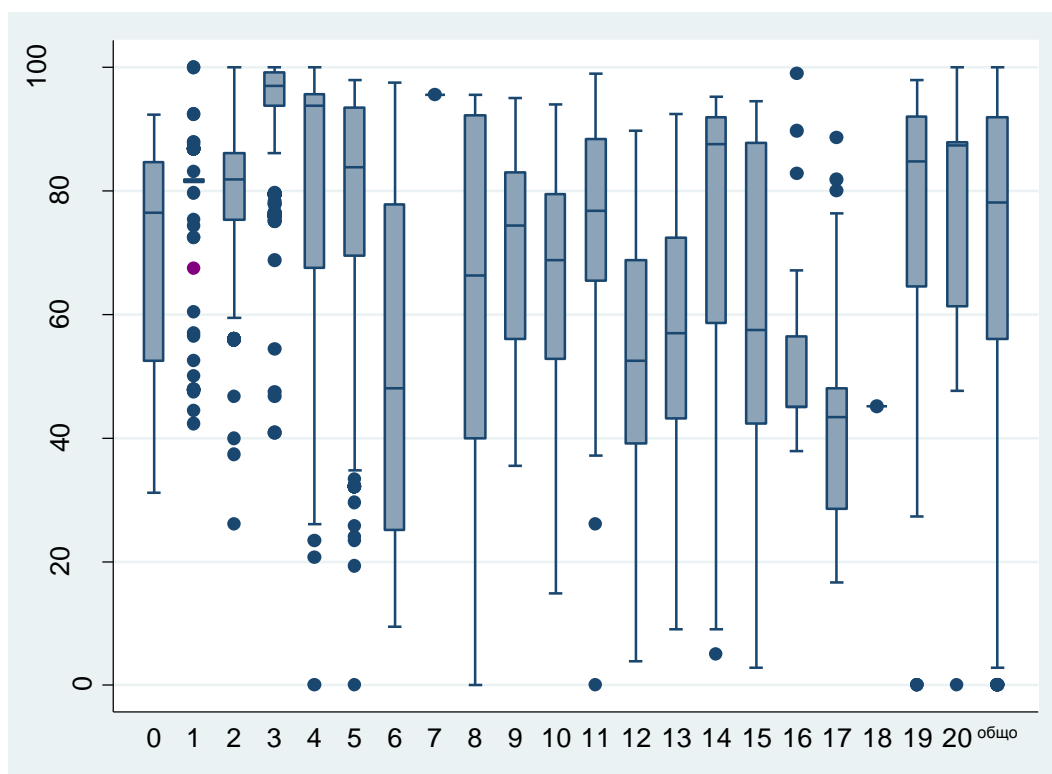

Индикатори от група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на обществения живот

Тази група индикатори се базира на обективни данни за дела на учениците, които са положили успешно държавен зрелостен изпит (ДЗИ) и държавен изпит по професията (ДИП), за дела на отпадналите и дела на продължилите в следваща степен на образование, субективни индикатори за удовлетвореността на учениците от придобитата квалификация и субективни данни за удовлетвореността на представители на бизнеса. Тези индикатори са ключови за анализа на ефективността на училищата в професионалното образование.

Ученици, положили успешно държавни зрелостни изпити и държавни изпити по професията

Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно ДЗИ

Индикаторът е изчислен на училищно ниво и показва процентен дял ученици от записаните в 12 клас, положили успешно двата изисквани по закон зрелостни изпита – по Български език и литература и по втори избираем от учениците предмет. В дела на учениците, положили успешно държавните зрелостни изпити, има съществени разлики между секторните мрежи, а също и между училищата в рамките на не малко от секторните мрежи⁴. Секторна мрежа “Административни дейности” има вторият най-висок дял на успеваемост по този индикатор, с медиана над 95%. Вниманието би следвало да бъде насочено към училищата, които са под

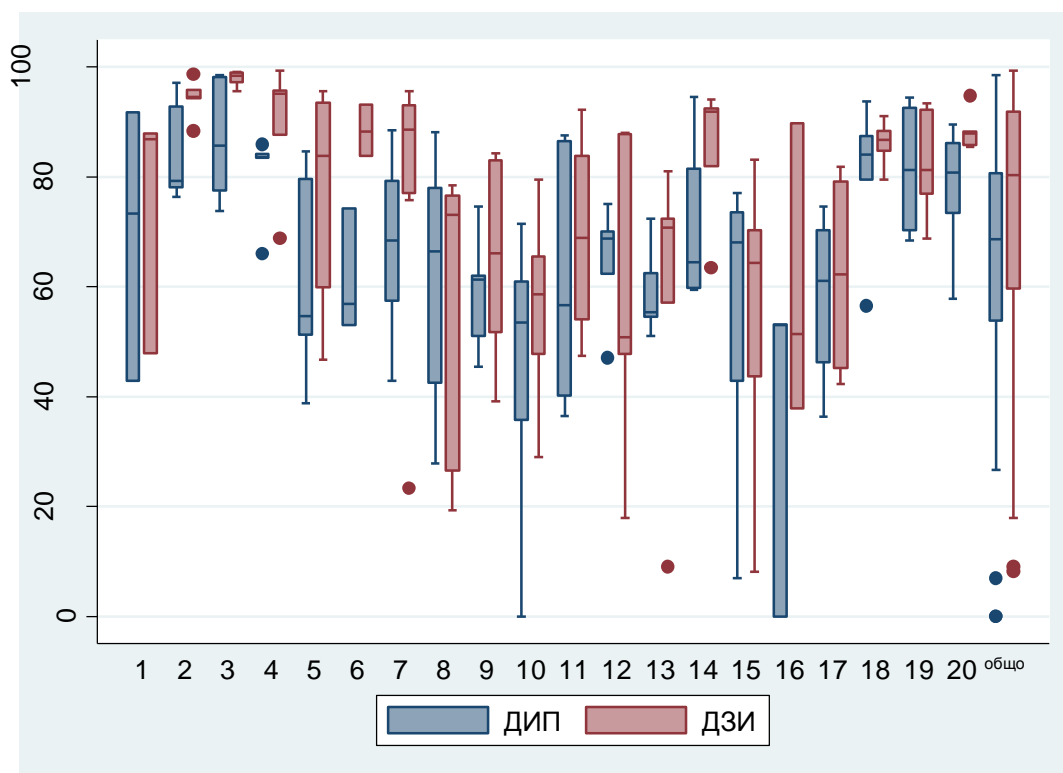
⁴ Например секторни мрежи с номера 8, 10, 12-15

тези стойности с акцент към тези, в които под 50% от учениците успяват да се справят с преградата на зрелостните изпити.

От училищата, селектирани за целите на проекта, данните показват изключително високи нива на успеваемост на ДЗИ – между 69% и 99%. Средната оценка от ДЗИ1 за училищата в проекта е 4,66, а за ДЗИ2 е 4,49.

Като цяло за професионалното образование делът на успешно положилите държавните зрелостни изпити е по-висок от дела на успешно положилите държавния изпит по професията (ДИП). Както и при повечето професионални направления, този модел се наблюдава за секторна мрежа „Административни дейности“ (категория 4, фиг.18), в която делът на успешно положилите ДИП варира между 66% и 92%. Трябва да се подчертае обаче, че разликата при някои училища е статистически незначима.

Фигура 18. Дял ученици, успешно представили се на държавните зрелостни изпити и държавния изпит по професията

В левия сектор на категория 4 (Фигура 18) в синьо са представени данните за държавния изпит по професията, а непосредствено до тях в десния сектор и с червен контур са данните за държавните зрелостни изпити за секторна мрежа „Административни дейности“. Фигурата ясно демонстрира съществуващата разлика в секторната мрежа „Административни дейности“ между дела на учениците, успешно положили Държавния изпит по професията и Държавните зрелостни изпити и по-добри резултати при ДЗИ. Данните за ДИП също се характеризират с големи разсейвания по училища и особено внимание изискват данните за училища с много нисък дял на учениците, които са успели да го положат успешно – училищата с най-лоши резултати се ранжират в диапазона между 58 и малко над 20% успеваемост.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

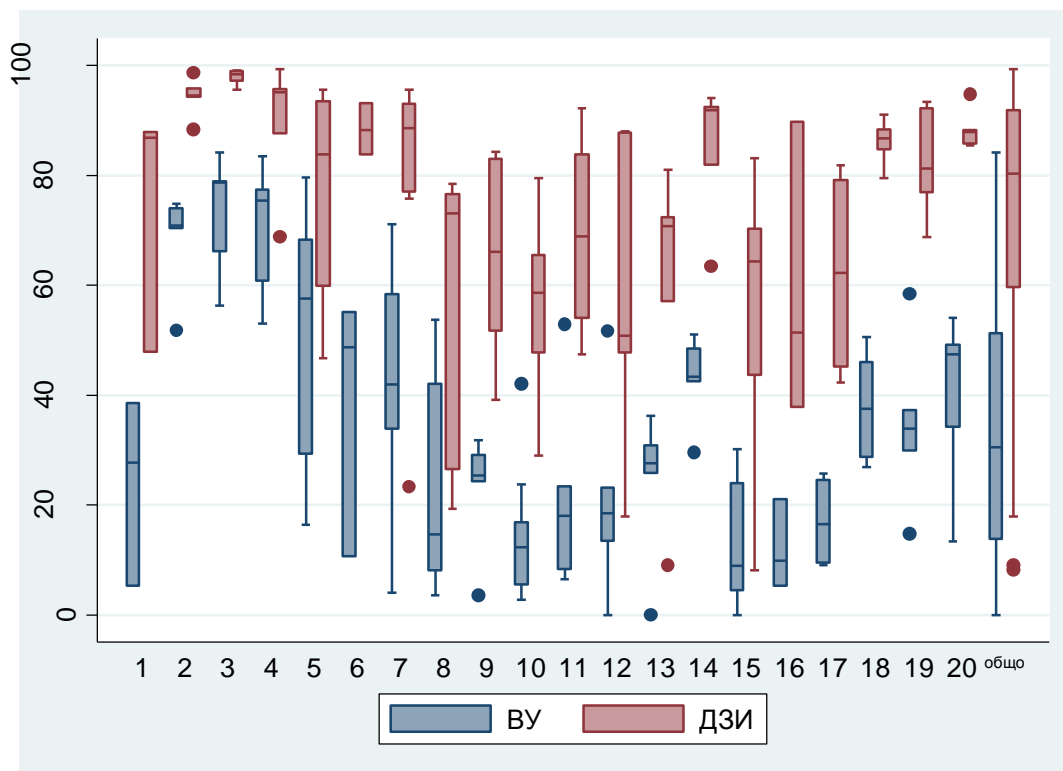
Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Трябва да се има предвид, че ниските резултати на учениците на ДИП биха могли да се дължат и на намерението им да не упражняват изучаваната в училището професия, а да продължат обучението си във висше училище. Анализът на общите данни за професионалното образование показва, че колкото по-голяма е разликата в резултатите на ДЗИ и ДИП, толкова по-голяма е вероятността за продължаване във висше образование, но също така има ясни тенденции в отделните секторни мрежи.

По отношение на наблюдаваните училища в секторна мрежа „Административни дейности“ се вижда, че тя е мрежата с най-висока медиана на учениците, които продължават във висше училище – приблизително 80% (категория 4, фиг. 19)

Данните за изчисляване на индикатора са от Информационната система на образованието и включва данни за ДЗИ за учебна година 2013/2014 (м. май) и данни за ДИП към юни 2014 г.

Фигура 19. Дял на явилите се на държавни зрелостни изпити и дял на продължилите във ВУ от училищата в проекта

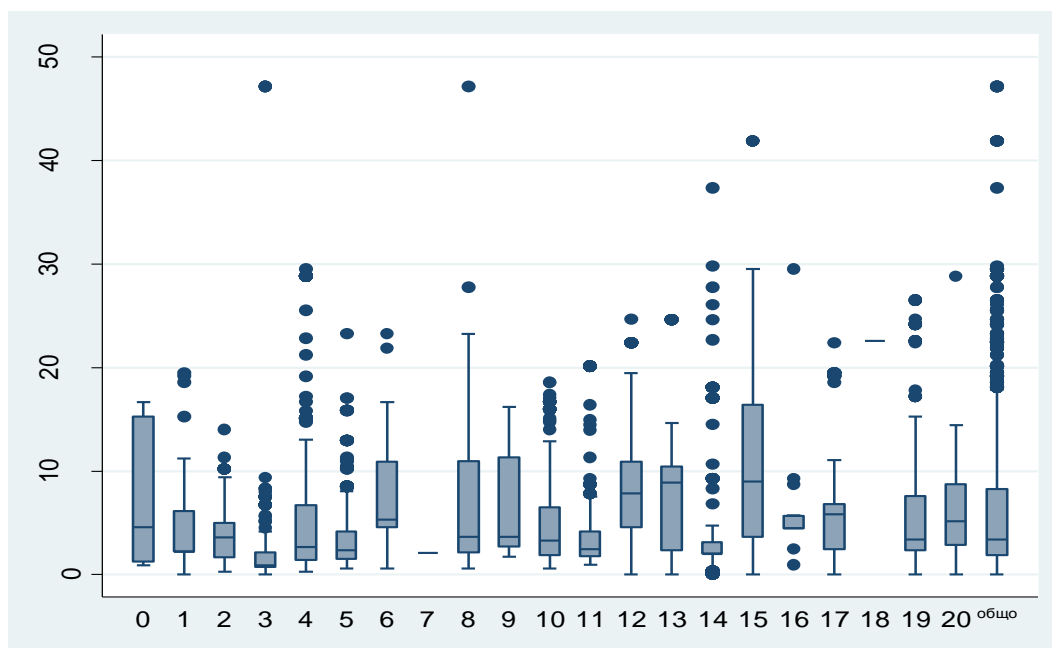

Отпаднали ученици

Данните за изчисляване на индикатора са от Информационната система на образованието и включва информация за отпаднали от професионални паралелки за последната година, като за отпаднали се считат ученици, които са записани в клас, различен от 12-ти, през предишната учебна година (2012/2013) и не са записани в нито едно училище в нито една паралелка (вкл. общообразователна) за текущата учебна година (2013/2014).

В дела на отпадналите ученици по секторни мрежи (Фигура 20) има значими разлики. В секторна мрежа “Административни дейности” (категория 4) отпадането от училище е близко до средните стойности на медианата за професионалното образование в България – под 5%. Въпреки това се наблюдава значима по обем група от училища, в които делът на отпадащите е в интервала 15-30%. На тази група от училища би трябвало да се обърне допълнително специално внимание, поради риска от задълбочаване на проблема.

Фигура 20. Дял на отпадналите ученици

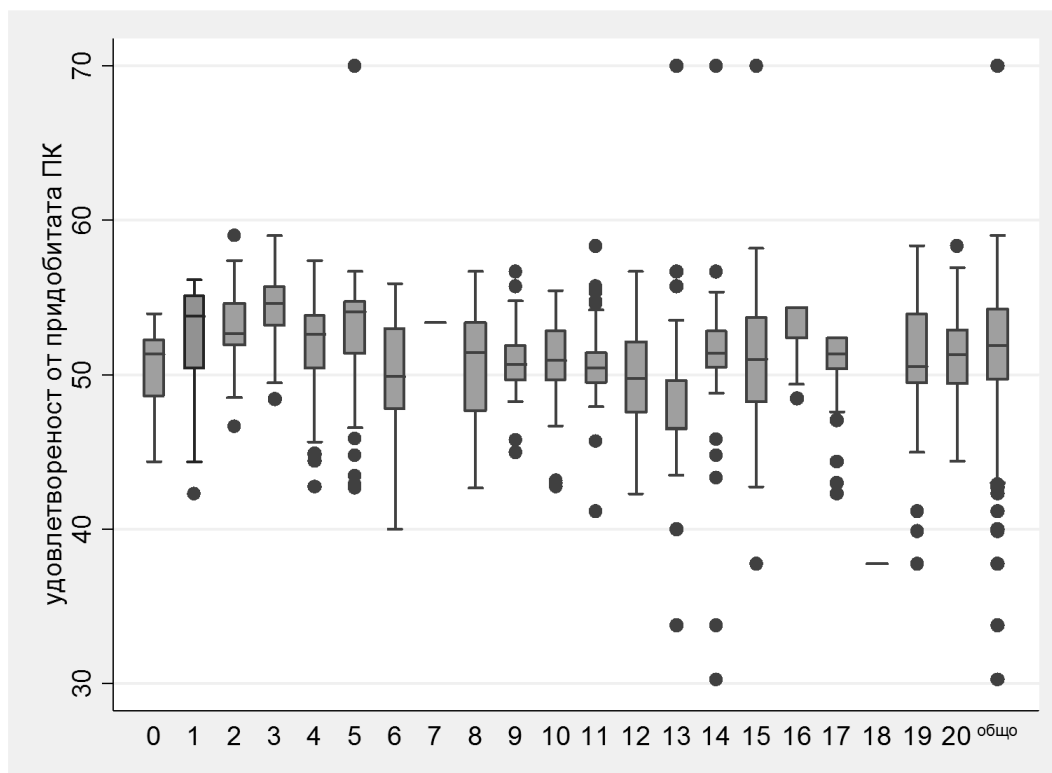
Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от социологическо проучване сред учениците (част от системата за ефективно управление на професионалното образование) за удовлетвореността от придобитата професионална квалификация, в т.ч. отношението им към училището, плановете им за развитие след като го завършат и качеството на подготовката, която получават.

Като цяло за системата на професионалното образование може да се каже, че удовлетвореността на учениците от придобиваната професионална квалификация (фигура 21) не е много висока, а сред училищата има и такива с много ниски показатели за удовлетвореност.

Удовлетвореността на учениците от придобиваната професионална квалификация в секторна мрежа “Административни дейности” (колона 4) се доближава до средната за професионалното образование и е сравнима с умерената оценка в голямата част от останалите секторни мрежи. Оценките по училища са много близки и наблюдаваме две училища, които са получили екстремно ниска оценка от учениците си, което показва високо ниво на неудовлетвореност и усещане за ниска приложимост на знанията и уменията, придобити в рамките на обучението. Наблюдаваните училища получават оценка близка до средната в диапазона 49-53 точки.

Фигура 21. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация

Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии

Оценката на работодателите за степента, в която новозавършилите професионално образование са готови да започнат работа по специалността, се базира на анализ на отговорите на социологическо проучване сред работодатели⁵ за удовлетвореността от знанията и уменията на завършилите.

Данните за секторна мрежа “Административни дейности” показват, че по-голямата част от анкетираните работодатели, които наемат хора от професионалните гимназии, смятат, че завършилите професионални училища „покриват изискванията за изпълнение на задачите си, но се нуждаят от допълнително наставничество на работното място“ - реалистичното очакване, което като минимум би трябвало да имаме към професионалното образование. Малка част от работодателите заявяват, че завършилите професионални училища „покриват всички изисквания за изпълнение на задачите си и нямат нужда от допълнителни обучения или наставничество“.

При тези нива на удовлетвореност на работодателите, партньорството им с професионалните гимназии в секторна мрежа “Административни дейности” е фокусирано върху дейности в посока осигуряване на работна ръка. В секторна мрежа “Административни дейности” близо 65,6% от анкетираните работодатели заявяват, че наемат служители със средно професионално образование, 51% информират гимназиите за свободни работни места, а 57,3% от работодателите заявяват, че предлагат работа на изявени студенти. Значително по-малък дял работодатели се ангажират с осигуряване на финансова подкрепа или предоставяне на оборудване (около 34,4%), едва 30% приемат временно учители на работа, а около 15,6% осигуряват стипендии за изявени ученици. 86,5% от анкетираните осигуряват база за стаж и/или учебни практики, а 44% заявяват, че мнението им е било търсено при изготвянето на учебните програми.

5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарт) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател

Бенчмарк анализът е направен с използване на методите за анализ на границата на ефективност. Анализираните единици са училища, групирани по секторни мрежи. За всяко училище е изчислен количествен показател за ефективността, посочено е мястото му в скалата на ефективност и са получени препоръки за подобрения по отделни индикатори. Наблюденията са коментирани на ниво секторни мрежи. Тъй като при анализа на ефективността общият контекст е решаващ за разбирането на ролята на отделните фактори, не беше подходящо резултатите да се коментират изолирано от останалите. Направен е и анализ дали е подходящо референтни училища, от които може да бъде почерпен опит, да се търсят само в секторната мрежа или е добре това да става в цялата съвкупност от средни

⁵ Проучването е част от системата за ефективно управление на професионалното образование

професионални училища. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране.

Проблемните моменти при въвеждането на ЕСУПО, както и полезността на отделните индикатори, са разгледани в контекста на цялата система на средното професионално образование. Подбраните до момента индикатори са валидни за всички секторни мрежи и имат голямото предимство да позволяват сравнимост. Най-добре изпълняват тази функция индикаторите, които освен останалите си полезни свойства като релевантност, надеждност, измеримост, ниска чувствителност към незначителни промени в контекста, успяват да диференцират добре различните училища и различни съвкупности от училища, каквито са секторните мрежи. Затова най-подходящо е тези индикатори да бъдат разгледани за всички секторни мрежи едновременно. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

Списък на фигурите в текста

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Административни дейности“ и в професионалното образование като цяло.	6
Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището.....	7
Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите , организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми	7
Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно	8
Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците	9
Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес	10
Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения	11
Фигура 8. Наличие на ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи.....	11
Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците	12
Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите	13
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете ...	14
Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици).....	15
Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)	16
Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците	17

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите	17
Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация	18
Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно ДЗИ	19
Фигура 18. Дял ученици, успешно представили се на държавните зрелостни изпити и държавния изпит по професията	20
Фигура 19. Дял на явилите се на държавни зрелостни изпити и дял на продължилите във ВУ от училищата в проекта	21
Фигура 20. Дял на отпадналите ученици	22
Фигура 21. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация	23